

4 november 2024

Betreft: Toelichting op de rol en activiteiten van Transparency International Nederland en de wereldwijde Transparency International beweging

Geachte heer Szabó,

Op maandag 21 oktober zijn wij uitgenodigd op uw kantoor in Den Haag. Het onderwerp van gesprek waren de anti-corruptie inspanningen van Transparency International Nederland (TI-NL) en de wereldwijde Transparency International (TI) beweging in het Caribisch deel van het Koninkrijk. Er was een gesprek op gang gekomen naar aanleiding van Kamervragen van dhr. van Haasen (PVV), die vroeg naar de eventuele rol die TI zou kunnen spelen in het monitoren van corruptie. Wij zijn u dankbaar voor de uitnodiging en hebben het gesprek als prettig en constructief ervaren.

Na afloop van de bijeenkomst heeft u de Tweede Kamer ingelicht en gesproken met verschillende media over de mogelijkheden die u ziet ter verbetering van corruptiebestrijding. In die gesprekken zagen wij een aantal misverstanden over de rol die TI-NL kan spelen en de eerdere inspanningen van TI-NL en de wereldwijde TI-beweging.

Om verwarring te voorkomen willen wij graag benadrukken dat noch TI-NL, noch de wereldwijde TI beweging betrokken is geweest bij de totstandkoming van de National Integrity Systems (NIS) studies op de eilanden. Deze studies zijn uitgevoerd in opdracht van de overheden aldaar en uitgevoerd door onafhankelijke onderzoekers. In het geval van Aruba heeft de Stichting Deugdelijk Bestuur Aruba (SDBA), met instemming van van de Arubaanse overheid, een NIS-studie geïnitieerd. Het is mooi om deze betrokkenheid van het maatschappelijk middenveld bij dit thema te zien. Wij hebben enkel in Nederland een aanjagende rol gespeeld bij de Nederlandse NIS-studie in 2012, maar ook die studie werd uitgevoerd door een onafhankelijke onderzoeker. De NIS-studie is wel ontwikkeld volgens een methode van TI.

Op de CAS-eilanden zijn deze NIS-studies al gedaan. Het meest recente NIS-rapport werd in 2022 uitgevoerd op Aruba en presenteert relevante en recente aanbevelingen. De NIS over Curaçao is van 2013, maar helaas zijn veel aanbevelingen nog actueel. Door het grote detailniveau waar op de NIS-rapporten onderzoek doen, bieden deze concrete actieplannen waar de betreffende regering mee aan de slag kan. Op de BES-eilanden, waar nog geen NIS-studies zijn gedaan, kunt u overwegen een Caribbean Public Accountability Mechanisms (CariPAM) te (laten) doen. Deze studie meet een viertal wettelijke kaders (i.e. toegang tot informatie, financiële openheid, belangenconflicten en politieke financiering) in Caribische landen en is al in zes andere Caribische landen gedaan.

De Corruption Perceptions Index (CPI) wordt samengesteld door ons internationale secretariaat in Berlijn. Zij combineren de gegevens van 13 onafhankelijke bronnen, met bijvoorbeeld data van onderzoeksinstituten zoals de *Bertelsmann Stiftung*, *the Economist Intelligence Unit* of de Wereldbank. Om het Caribisch deel van het Koninkrijk op te nemen in de CPI zouden minimaal

drie van de dertien bronnen gegevens moeten hebben over dit land. Dit zou de basis kunnen zijn van een nulmeting, maar wij willen herhalen dat dit niet uitgevoerd kan worden door TI-NL of TI. Dat staat haaks op de methodologie, die al decennia hetzelfde is en internationaal aanzien geniet. Het staat de Nederlandse overheid uiteraard vrij om de dertien onderzoeksinstituten te benaderen met het verzoek om het Caribisch deel van het Koninkrijk in hun onderzoek op te nemen. Als drie bonnen dit doen, zullen de Caribische landen van het Koninkrijk automatisch worden meegenomen in de CPI.

Op korte termijn zou een Corruption Barometer-onderzoek uitgevoerd kunnen worden op de eilanden. Dit onderzoek brengt de ervaringen en meningen van burgers over corruptie in kaart. Tot nu toe is het Caribisch deel van het Koninkrijk hierin niet meegenomen vanwege een gebrek aan financiering. Wij brengen u graag in contact met het Transparency International Secretariaat (TI-S) in Berlijn, dat in staat is om hiertoe opdracht te geven mits er financiering beschikbaar is. Ook hier speelt TI-NL geen rol.

Wij hechten eraan om verwarring hierover te voorkomen omdat wij vrezen dat er verwachtingen in de media en Tweede Kamer worden geschept die onjuist zijn en dus niet waargemaakt kunnen worden. Dat zou ook de reputatie van TI-NL kunnen schaden. Wij zullen deze brief ook delen met de Vaste Kamercommissie BZK.

Op de eilanden is een sterk maatschappelijk middenveld dat zich inzet voor meer integriteit en transparantie. Het versterken van deze positieve krachten op de eilanden zou een belangrijke bijdrage kunnen leveren aan de strijd tegen corruptie. Er is onder andere belangstelling om een regionale afdeling van Transparency International op te richten. Steun aan een dergelijk initiatief zouden wij dan ook van harte toejuichen.

Wij hopen met deze brief onze rol helder omlijnd te hebben. Zoals aangegeven tijdens het gesprek is TI-NL graag een constructieve partner in de strijd tegen corruptie en zullen wij blijven bijdragen waar dat kan.

Hoogachtend,

Lousewies van der Laan

